

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

JÁN MAZÁK

esitatud 6. juulil 2010¹

1. Käesolev liikmesriigi kohustuste rikkumist käsitlev menetlus puudutab Itaalia õigusnorme, mis Euroopa Komisjoni sõnul sätestavad advokaadi tegevuse eest ette nähtud tasu kohustuslikud ülemmäärad.

tõendada, et tasu ülemmäärade kehtestamise eesmärk on tagada õiguskaitse kättesaadavus, teenusesaajate kaitse ning korrakohane õigusemõistmine.

2. Komisjoni arvates kujutab advokaadi kohustus järgida tasu ülemmäärasid endast asutamisevabaduse piirangut EÜ artikli 43 tähenduses ning teenuste osutamise vabaduse piirangut EÜ artikli 49 tähenduses. Kuna see kohustus näib üldise huvi eesmärkide tagamiseks ebasobiv ning nende eesmärkide saavutamiseks vajalikust igal juhul enam piiravam, on tegemist põhjendamatu piiranguga.

Siseriiklik õiguslik raamistik

4. Teenuste osutamise lepingu alusel tegutsevate vabakutseliste, nende seas advokaatide tasu üldpõhimõtted on reguleeritud Itaalia tsiviilkoodeksi artiklis 2233, mille kohaselt:

3. Itaalia Vabariik tugineb oma vastuses eelkõige väitele, et Itaalia õiguskorras puudub põhimõte, mis keelab advokaadi tegevusele kohaldatavaid tasu ülemmäärasid ületada. Alles teise võimalusena üritab ta

„Juhul kui pooled ei ole tasus kokku leppinud ning seda ei saa kindlaks määrata tasumäärade või tava põhjal, määrab tasu suuruse kindlaks kohus, olles ära kuulunud selle kutseorganisatsiooni arvamuse, kuhu teenuseosutaja kuulub.

1 – Algkeel: prantsuse.

Igal juhul peab tasu summa vastama töö keetkusele ning elukutse väärikusele.

Kokkulepe, mille advokaat või volitatud praktikant sõlmib oma kliendiga tasu kindlaksmääramiseks, on tühine, kui see ei ole koostatud kirjalikus vormis.”

Otsused eelmises lõigus nimetatud kriteeriumide kindlaksmääramise kohta peab heaks kiitma justiitsminister.”

5. Konkreetselt advokaatide tasu puudutavad normid on sätestatud 27. novembri 1933. aasta *regio decreto legge's* (kuninglik dekreetseadus) nr 1578, mis muudeti 22. jaanuari 1934. aasta seaduseks nr 36 ning mida on hiljem muudetud (edaspidi „kuninglik dekreetseadus”), mis on peamine advokaadikutset reguleeriv õigusakt Itaalias.

7. Kuningliku dekreetseaduse artiklis 57 osutatud kriteeriumidele kohaldatavaid tingimusi täpsustab selle dekreetseaduse artikkel 58, mis sätestab:

6. Kuningliku dekreetseaduse artikkel 57 sätestab:

„Eelmises artiklis osutatud kriteeriumid nähakse ette, lähtudes hagi hinnast, sellest, millesse kohtuinstantsi on pöördutud, ning kriminaalasjades menetluse kestusest.

„Advokaatidele ja *procuratore*'dele [kohtuadvokaat] kriminaal- ja kohtuvälises menetluses² makstavate tasude ja kuluhüvitiste kindlaksmääramise kriteeriumid nähakse iga kahe aasta järel kindlaks Consiglio nazionale forense [riiklik advokatuuri nõukogu] otsusega. Ka Corte suprema di cassazione ja Tribunale militare supremo menetletavate kriminaalasadega seotud advokaaditasud määrab kindlaks Consiglio nazionale forense.

Iga toimingu või toimingute seeria puhul näevad tasumäärad ette advokaaditasu ülem- ja alampiiri.

Kohtuvälises menetluses tuleb võtta arvesse asja olulisust.”

2 – Hoolimata asjaolust, et asjaomases sättes nimetatakse otsesõnu üksnes advokaaditasusid ja kuluhüvitisi kriminaal- ja kohtuvälises menetluses, on Euroopa Kohtu praktikas sellele sättele järjekindlalt viidatud ka seoses tasude ja hüvitistega tsiviilmenetluses (vt näiteks 19. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-35/99: *Arduino* (EKL 2002, lk I-1529, punkt 6); 5. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-94/04 ja C-202/04: *Cipolla jt* (EKL 2006, lk I-11421, punkt 4), ning 5. mai 2008. aasta määrus kohtuasjas C-386/07: *Hospital Consulting jt* (punkt 5)).

8. Kui Consiglio nazionale forense on teinud kuningliku dekreetseaduse artiklis 57 ette nähtud otsuse, peab advokaatide tasumäärad – pärast 22. detsembri 1984. aasta seaduse nr 887 artikli 14 kahekümnendas lõigus ette nähtud Comitato interministeriale dei prezzi (ministeeriumidevaheline hinnakomitee) arvamuse saamist ning 23. augusti 1988. aasta seaduse nr 400 artikli 17 lõike 3

alusel Consiglio di Stato'ga (riiginõukogu) konsulteerimist – heaks kiitma justiitsminister. Viimane nimetatud korras advokaaditasusid kindlaks määrav *decreto ministeriale* (ministri dekreet) on 8. aprilli 2004. aasta dekreet nr 127 (edaspidi „ministri dekreet nr 127/2004“).

See tasu võib vaidluste erilisust ning osutatud teenuse väärtust ja tulemuslikkust arvestades ületada summat, mis mõistetakse välja kohtuvaidluse kaotanud poolelt.

[...].”

9. Kuningliku dekreetseaduse artikkel 60 sätestab, et advokaaditasu määrab kõnealuste kriteeriumide põhjal kohus, võttes arvesse käsitletud küsimuste keerukust ja arvu. Advokaaditasu määramisel tuleb jääda eelnevalt ette nähtud ülem- ja alampiiridesse. Sellele vaatamata võib kohus eriti tähtsates asjades, arvestades vaidluste erilisust ning kui osutatud teenuse väärtus seda õigustab, ületada ette nähtud ülemmäära. Seevastu lihtsates asjades võib kohus määrata alammäärast väiksema advokaaditasu. Mõlemal juhul peab kohtu otsus olema põhjendatud.

11. Mis puudutab tsiviilasjades esindavate advokaatide tasu, siis näeb 13. juuni 1942. aasta seaduse nr 794, mis käsitleb tsiviilkohtus esindavate advokaatide tasu (edaspidi „seadus nr 794/1942“), artikkel 24 ette, et tsiviilkohtus esindamise eest kindlaks määratud tasu alammääradest ei tohi kõrvale kalduda, vastasel korral on kogu kokkulepe tühine.

10. Klientidelt sisse nõutavate advokaaditasude osas sätestab kuningliku dekreetseaduse artikkel 61 järgmist:

„Kliendilt nii kohtu- kui kohtuvälises menetluses saadav advokaaditasu määratakse erikokkuleppe puudumisel kindlaks artiklis 57 ette nähtud kriteeriumide põhjal, võttes arvesse käsitletud küsimuste keerukust ja arvu.

12. 9. veebruari 1982. aasta seaduse nr 31, mis käsitleb Euroopa Ühenduse liikmesriikide kodanikeks olevate advokaatide õigusteenuste osutamise vabadust, mis rakendab nõukogu 22. märtsi 1977. aasta direktiivi 77/249/EMÜ õigusteenuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta,³ artikkel 13 näeb ette, et „artiklis 1 nimetatud advokaatidele makstakse kohtu- ja kohtuvälises menetluses osutatud kutseteenuste eest tasu ja kuluhüvitisi vastavalt kehtivatele kutsealastele eeskirjadele”.

3 – EÜT L 78, lk 17; ELT eriväljaanne 06/01, lk 52.

13. Tuleb märkida, et käesoleva asja kohtuelse menetluse staadiumis muudeti vabakutseliste ning seega ka advokaatide tasu puudutavaid Itaalia õigusnorme 4. juuli 2006. aasta dekreet-seadusega nr 223, mis muudeti 4. augusti 2006. aasta seaduseks nr 248 (edaspidi „dekreet-seadus nr 223/2006“). Selle artiklil 2 „Kiireloomulised meetmed konkurentsi kaitsmiseks kutseteenuste osutamise sektoris“ näeb ette:

„1. Vastavalt ühenduse vaba konkurentsi põhimõttele ning isikute ja teenuste vaba liikumise põhimõttele ning selleks, et tagada teenuse saajatele tegelik valikuvõimalus oma õiguste teostamisel ja turul pakutavate teenuste võrdlemise võimalus, tunnistatakse alates käesoleva dekreeedi jõustumisest kehtetuks õigus- ja haldusnormid, mis sätestavad vabakutselise ja intellektuaalse tegevuse osas:

a) kohustuslikud ette nähtud määrad või alammäärad ning seega keeld näha taotletud eesmärkide saavutamises sõltuv tasu ette lepingus;

2. Eespool nimetatud ei piira selliste sätete kohaldamist, mis käsitlevad kutsealal tegutsemist riiklikus tervishoiusüsteemis või viimati nimetatuga lepingulises suhtes ning üldiselt teenuse saajate kaitseks eelnevalt kehtestatud võimalikke tasu ülemmäärasid. Sundlõpetamise asjades ja õigusabi osutamise korral määrab kohus kuluühütised ja advokaaditasu vastava arvutustabeli põhjal. Avalikku pakumismenetlust läbi viivad organid võivad vastavas menetluses kasutada ajaomaseid arvutustabeleid, mida saab advokaaditasude kindlaksmääramisel põhjendatult pidada asjakohaseks kriteeriumiks või lähtealuseks.

3. Kutse-eeetika nõuded ja kokkulepitud normid ning tegevusjuhendid, mis käsitlevad lõikes 1 esitatud sätteid, kohandatakse hiljemalt 1. jaanuariks 2007, võttes sh meetmed, mis tagavad kutseteenuste kvaliteedi. Kohandamata jätmise korral on lõikega 1 vastuolus olevad sätted nimetatud kuupäevast igal juhul tühiised.”

Kohtueelne menetlus ja menetlus Euroopa Kohtus

14. Kuna komisjon leidis, et advokaadi kohtuvälist tegevust käsitlevad Itaalia õigusnormid võivad olla EÜ artikliga 49 vastuolus,

[...]

saatis ta 13. juulil 2005 Itaalia Vabariigile märgukirja. Itaalia Vabariik vastas 19. septembri 2005. aasta kirjaga.

15. Seejärel täiendas komisjon märgukirjas esitatud analüüsi kahel korral. Esimeses, 23. detsembri 2005. aasta täiendavas märgukirjas pidas komisjon EÜ artiklitega 43 ja 49 vastuolus olevaks Itaalia õigusnorme, mis näevad ette kohustuse järgida advokaatide kohtu- ja kohtuvälise tegevusega seotud kohustuslikke tasumäärasid. Itaalia Vabariik vastas 9. märtsi 2006. aasta, 10. juuli 2006. aasta ning 17. oktoobri 2006. aasta kirjadega.

16. Teises, 23. märtsi 2007. aasta täiendavas märgukirjas reageeris komisjon Itaalia vasta-va valdkonna uutele õigusaktidele, st dekreetseadusele nr 223/2006. Itaalia Vabariik vastas 21. mai 2007. aasta kirjaga.

17. Seejärel palus komisjon 3. augusti 2007. aasta kirjas Itaalia ametivõimudelt teavet üksikasjalike normide kohta, mis puudutavad advokaatide kulude hüvitamise süsteemi. Itaalia Vabariik vastas 28. septembri 2007. aasta kirjaga.

18. Kuna komisjon pidas Itaalia Vabariigi esitatud märkusi ebapiisavaks, saatis ta 4. aprillil 2008 viimasele põhjendatud arvamuse, milles heitis nimetatud liikmesriigile ette, et siseriiklikud sätted, milles kohustatakse advokaate järgima tasu ülemmäärasid, on vastuolus EÜ artiklitega 43 ja 49.

19. Vaatamata argumentidele, mille Itaalia ametivõimud esitasid 9. oktoobri 2008. aasta vastuses põhjendatud arvamusele, esitas komisjon käesoleva hagi, milles palub Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Itaalia Vabariik võttis vastu sätted, mis kohustavad advokaate järgima tasu ülemmäärasid, on ta rikkunud EÜ artiklitest 43 ja 49 tulenevaid kohustusi, ning mõista kohtukulud välja Itaalia Vabariigilt.

20. Euroopa Kohtu presidendi 5. juuni 2009. aasta määrusega lubati Sloveenia Vabariigil komisjoni nõuete toetuseks menetlusse astuda.

21. Itaalia Vabariik taotles kohtuistungit, mis leidis aset 24. märtsil 2010 ning millel osalesid Itaalia Vabariigi ja komisjoni esindajad.

Hinnang

kohustus on teenuste osutamise vabaduse või asutamisvabaduse piirang, mille korral tuleb Itaalia Vabariigil seega tõendada, et asjaomast piirangut õigustavad üldise huvi eesmärgid.

22. Komisjoni hagiavaldus lähtub eeldusest, et Itaalia õigusnormid sisaldavad sätteid, mis kohustavad advokaate järgima tasu ülemmäärasid. Seoses komisjoni hagiavalduses ja kohtuistungil esitatud argumentatsiooniga on võimalik märkida, et komisjon heidab Itaalia Vabariigile ette mitte kohustuslikke kohtu määratavate kuluhüvitiste ülemmäärasid, mis on sõnaselgelt ette nähtud kuningliku dekreetseaduse artiklis 60, vaid pigem kohustust järgida neid ülemmäärasid advokaadi ja kliendi vahelistes suhetes, kuna see kohustus piirab advokaaditasu läbirääkimise vabadust.

24. Itaalia Vabariik aga väidab, et advokaatidel ei ole sellist kohustust tasu ülemmäärasid suhetes klientidega järgida. Seetõttu, enne kui uurin küsimust, kas advokaatide kohustus järgida tasu ülemmäärasid kujutab endast EÜ artikli 43 tähenduses asutamisvabaduse või EÜ artikli 49 tähenduses teenuste osutamise vabaduse piirangut, kontrollin kõigepealt seda, kas Itaalia õiguskorras on eelnimetatud kohustus tõesti ette nähtud.

23. Kui see oleks nii, st kui Itaalia õigusnormid sisaldavad tõesti sätteid, mis kohustavad advokaate suhetes klientidega järgima tasu ülemmäärasid, siis arvesse võttes kohtuotsust Cippola jt,⁴ milles Euroopa Kohus käsitas analoogset tasu alammäärade järgimise kohustust kui teenuste osutamise vabaduse piirangut, ei oleks keeruline leida, et kõnealune

25. Alustuseks soovin meenutada, et Itaalia tasumäära, mis näeb iga toimingute või toimingute seeria puhul ette advokaaditasu ülem- ja alampiiri, on Euroopa Kohus uurinud juba kolmel korral. Esimene kord toimus see kohtuotsuse Arduino⁵ raames, milles Euroopa Kohus uuris tasumäärade alam- ja ülempiiride kindlaksmääramise menetlust seoses EÜ artiklitega 10 ja 81, et kontrollida, kas asjaomane tasumäär kujutab endast riiklikku

4 – Eespool viidatud.

5 – Eespool viidatud.

meedet või eraõigusliku ettevõtja otsust sekunda majandusvaldkonda. Selles asjas leidis Euroopa Kohus, et EÜ asutamislepingu eelismetatud sätteid ei keela liikmesriigil võtta seadusandlikku või normatiivset meetet, millega kiidetakse advokaatide kutseorganisatsiooni koostatud projekti alusel heaks asjaomase kutse esindajate tasu alam- ja ülempiirid.⁶

Itaalia sätestatud piirangud ei näi nende eesmärkidega võrreldes ebaproportsionaalsed.⁸

26. Samale järeldusele jõuti kohtuotsuses Cipolla jt.⁷ Nimetatud kohtuotsuses käsitles Euroopa Kohus peale küsimuse, kas Itaalia advokaaditasu määrad on ühenduse konkurentsioigusega kooskõlas, ka küsimust, milline seos on kokkuleppelise kohustuslikest tasu alamääradest tehtud erandi absoluutse keelu ning teenuste osutamise vabaduse põhimõtte vahel. Euroopa Kohus märkis selles osas, et asjaomane keeld kujutab endast teenuste osutamise vabaduse piirangut, mida põhimõtteliselt võivad õigustada tarbijakaitse ning korra kohase õigusemõistmise eesmärgid. Euroopa Kohus jättis siseriikliku kohtu otsustada, kas Itaalia asjaomastele õigusnormidele saab nimetatud vastuväiteid tõesti esitada ning kas

27. Seejärel kordas Euroopa Kohus kohtuasjas Hospital Consulting jt⁹ tehtud määruses oma seisukohta selle kohta, et Itaalia advokaaditasu määrad vastavad ühenduse konkurentsioiguse nõuetele. Nimetatud kohtuasjas Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimused puudutasid kohtu suhtes kehtivat keeldu kalduda advokaaditasu alammääradest, mis on kindlaks määratud, kõrvale olukorras, kus kohus teeb otsuse kohtukulude summa kohta, mida kohtuvaidluse kaotanud pool peab teisele poolele hüvitama.

28. Tundub oluline rõhutada, et nii kohtuotsuses Cipolla jt kui ka kohtuasjas Hospital Consulting jt tehtud määruses käsitles Euroopa Kohtus oma argumentatsioonis üksnes keeldu kalduda kõrvale advokaaditasu alammäärast. Nendes otsustes ei puudutatud võimalikku keeldu kalduda kõrvale tasu ülemmääradest, vaatamata sellele, et kohtuotsuse Cipolla jt aluseks olnud kohtuasjas küsis eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult, kas advokaaditasu alamääradest

6 – Mis aga puutub Itaalia tolliekspeidiitorite tasu kohustuslikesse määradesse, siis on Euroopa Kohus sedastanud, et Itaalia õigusnormid, mis kohustavad vastavat kutseorganisatsiooni asjaomaseid määrasid ette nägema, on vastuolus EÜ artikliga 85, kuna tegemist on ettevõtjate ühenduse otsuse, mitte riikliku meetmega (18. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas C-35/96: komisjon vs. Itaalia (EKL 1998, lk I-3851)).

7 – Eespool viidatud.

8 – Komisjon juhtis hagiavalduses tähelepanu kohtuasjas Cipolla eelotsusetaotluse esitanud kohtu Corte d'Appello di Torino (Torino apellatsioonikohus) 26. märtsi 2008. aasta otsuses (kohtuasi Cipolla vs. Portolese in Fazari) välja toodud järeldusele, et „siduvate tasu alammäärade kindlaksmääramine ei kaitse tarbijaid, kelle suhtes tavaliselt kutsetasumäärasid ei kohaldata ning kes advokaadiga vahetatava teabe ebaproportsionaalsuse tõttu ei ole võimelised hindama õigusvaldkondade ja advokaaditasude fragmentaarsuse mitmekordistavat mõju, mida viimane avaldab menetluse kestvusega seoses sellise teenuse lõpphinnale, mille eest makstakse tasu ei sõltu osutatud teenuse kvaliteedist, kahjustades korra kohast õigusemõistmist”.

9 – Eespool viidatud.

tehtava erandi absoluutse keelu põhimõte on teenuste osutamise vabaduse põhimõttega kooskõlas.¹⁰

kohustuslikkus kui selline tunnistati kehtetuks dekreet-seadusega nr 223/2006, mis hilisema seadusena muudab seaduse nr 794/1942 ning ministri dekreeidi nr 127/2004 kehtetuks.

29. Eespool nimetatud kohtuasjas Arduino tehtud otsuse, eespool nimetatud kohtuasjas Cippola jt tehtud otsuse ning eespool nimetatud kohtuasjas Hospital Consulting jt tehtud määruse aluseks olevate asjaolude toimumise ajal ei olnud advokaaditasu alammääradest kõrvalekaldumise keelu olemasolu vaieldav. Asjaomane keeld oli otsesõnu nähtud ette seaduse nr 794/1942 artiklis 24 ning keelust kõrvalekaldumine tõi kaasa kokkuleppe kehtetuse, samuti ministri dekreeidi nr 127/2004 artikli 4 lõikes 1, mille kohaselt advokaaditasu ettenähtud alammääradest ei saa kõrvale kalduda.¹¹

31. Kahtlus puudub nii asjaolus, et eespool nimetatud kohtuasjas Arduino tehtud otsuse, eespool nimetatud kohtuasjas Cippola jt tehtud otsuse ning eespool nimetatud kohtuasjas Hospital Consulting jt tehtud määruse aluseks olevate asjaolude toimumise ajal kehtis advokaaditasu alammäärast kõrvale kaldumise keeld, kui ka asjaolus, et Itaalia õigusnormides nähakse ette advokaadi tegevuse tasu ülemmäärad.

30. Tasu alammäärade järgimise kohustus ning seega asjaomaste määrade

32. Siiski näib, et komisjon ei heida seda Itaalia Vabariigile ette. Tegelikult kritiseerib komisjon tasu ülemmäärade kohustuslikkust advokaatide ja klientide vahelistes suhtes, kuivõrd see piirab viimaste lepinguvabadust. Komisjoni arvates keelavad Itaalia asjaomased õigusnormid advokaatidel tasu ülemmäärast lepinguga kõrvale kalduda.

10 – Vastab tõele, et kohtujurist M. Poiras Maduro märkis oma ettepaneku – mille ta tegi eespool viidatud kohtuotsuse Cipolla jt aluseks olnud kohtuasjas – punktis 66, et Itaalia tasumäär hõlmab ka tasu ülemmäärasid, mida Itaalias tegutsevad advokaadid ei tohi ületada. Kohtujurist P. Léger oli samal arvamusel oma ettepaneku – mille ta tegi eespool viidatud kohtuotsuse Arduino aluseks olnud kohtuasjas seoses ministri dekreedile nr 127/2004 eelnenud 5. oktoobri 1994. aasta ministri dekreediga nr 585 – punktis 94. Arvestades nimetatud ettepanekutes viidatud Itaalia õigusnorme, ei tundu aga selge nende järelduste põhjendus ega ka see, kas need järeldused on kohaldatavad üksnes kuluühvitiste määramisele kohtu poolt või advokaadi ja kliendi vahelistes suhetes.

11 – Komisjon märgib hagiavalduses vääralt, et nimetatud säte keelab igasugused kõrvalekalded advokaadi tegevuse eest ette nähtud tasudest ja kuluühvitistest. Tegelikult puudutab asjaomane keeld üksnes tasu alammäärasid.

33. Selles osas tuleb meenutada, et Itaalia Vabariik ei ole ainus liikmesriik, mille

õiguskorras nähakse ette advokaaditasule kohaldatavad alam- ja ülempiirid.¹²

34. Mõõnan, et sellised piirid võivad üle-määra suurte tasude ettenägemist takistades õigussubjektide kaitsta ning anda advokaatide ja klientide vahetatava teabe ebaproportsionaalsust arvestades juba ette teavet advokaatide osutatavate teenustega kaasnevate kulude kohta.

35. Nagu eespool märgitud, on komisjoni tõstatud küsimuste keskmes advokaadi tegevuse suhtes kohaldatavate tasu ülemmäärade väidetavalt kohustuslik olemus,¹³ mis on komisjoni sõnul ette nähtud eelkõige kuningliku dekreetseaduse artiklites 57 ja 58, seaduse nr 794/1942 artiklis 24, 9. veebruari 1982. aasta seaduse nr 31 artiklis 13 ning ministri dekreediga nr 127/2004 ja dekreetseaduse nr 223/2006 asjaomastes sätetes.

36. Leian, et Itaalia asjaomaste õigusnormide põhjal, nagu komisjon on need Euroopa

Kohtule esitanud ning mida Itaalia Vabariik on seejärel nii oma vastuses kui ka kohtuis-tungil esitatud suulistest selgitustest selgitanud, on ebatäpne komisjoni eeldus, et tasu üle-määradest kõrvalekaldumine on keelatud.

37. Itaalia tsiviilkoodeksi artiklist 2233 kui üldnormist ning kuningliku dekreetseaduse artiklist 61 kui erinormist tuleneb otsesõnu, et advokaadi ja kliendi vaheline kokkulepe on ministri dekreediga nr 127/2004 kehtestatud tasumääraga võrreldes ülimuslik. Advokaadit-asu konkreetsel juhul kindlaks määramiseks kohaldatakse asjaomast tasumäära üksnes ju-hul, kui puudub igasugune kokkulepe. Sellest tuleneb, et advokaadil ja kliendil on võimalik advokaadit-asu kokkuleppes kindlaks määrata nt ajatasuna, kindlas suuruses või tulemusest sõltuvana.

38. Seda järeldust ei sea kahtluse alla ka dekreetseaduse nr 223/2006 artikli 2 lõige 2, mille kohaselt selliste kutseteenuseid puudutavate seadusandlike või normatiivsete sätete kehtetuks tunnistamine, milles sätestatakse kohus-tuslikud ettenähtud määrad või alammäärad, ei mõjuta võimalikke ülemmäärasid. Minu arvates tuleneb nimetatud sättest, et tasu võimalike ülemmäärade olemus jääb samaks. Kui advokaadi tegevuse suhtes enne dekreetseaduse nr 223/2006 vastuvõtmist kohalda-tavad tasu ülemmäärad ei olnud advokaatide

12 – Näiteks Saksa tasumäär, mida on kirjeldatud 11. detsembril 2003. aasta otsuse kohtuasjas C-289/02: AMOK (EKL 2003, lk I-15059) punktis 7, Tšehhi tasumäär (vyhláška Ministerstva spravodlnosti č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb) ning Slovakkia tasumäär (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).

13 – Selles osas tundub vajalik väljendada kahtlusi selles osas, kuidas saab tasu ülemmäärade kohustuslikkust tuletada seaduse nr 794/1942 artiklist 24, milles keelatakse kalduda kõrvale tsiviilasjades kohtus esindavate advokaatide tasu alammääradest selliselt, et vastasel korral on kogu leping tühine.

ja klientide vahelistes suhetes kohustuslikud, siis ei saa need olla kohustuslikud ka pärast nimetatud dekreeidi vastuvõtmist.

39. Peale selle ei ole vastupidi dekreet-seaduse nr 223/2006 artikli 2 lõikele 1 sama sätte lõikes 2 tasu ülemäärade suhtes sõna „kohustuslik” kasutatud.

40. Selleks et komisjoni hagi saaks olla edukas, ja arvestades asjaomast kohtupraktikat, mille kohaselt peab siseriiklike õigus- ja haldusnormide ulatust hindama neile siseriiklike kohtute poolt antavat tõlgendust arvesse võttes,¹⁴ tuleb tal tõendada, et Itaalia kohtud käsivad tasu ülemmäärasid kohustuslikuna.

41. Komisjon väitis hagiavalduses, jättes konkreetsed näited toomata, et Corte suprema di cassazione väljakujunenud kohtupraktikast tulenevalt toob advokaadi kutsetegevuse eest ette nähtud tasumääradest kõrvalekaldumise keeld kaasa asjaomaste poolte vastupidise kokkuleppe tühisuse. Itaalia Vabariik vastas, et nimetatud kohtupraktika puudutab üksnes tasu alammäärasid.

14 – 9. detsembril 2003. aasta otsus kohtuasjas C-129/00: komisjon vs. Itaalia (EKL 2003, lk 1-14637, punkt 30).

42. Kohtuistungil viitas komisjon Corte suprema di cassazione otsustele nr 12297/2001, nr 9514/96 ja nr 19014/2007, jättes aga Euroopa Kohtule ärakirjad esitamata. Komisjoni väitel leidis Corte suprema di cassazione neis otsustes, et tasu ülem- ja alammäärade eesmärk on piirata lepinguvabadust. Itaalia Vabariik vastas, et need kohtuotsused puudutavad täiesti erinevat õiguslikku raamistikku.

43. Vaatamata sellele, et nimetatud kohtuotsuseid ei ole toimikule lisatud, uurisin neist üht, s.o kohtuotsust nr 12297/2001, mis on internetis kättesaadav. Otsuse uurimisest nähtub, et selles käsitletakse üksnes kohtukulude väljamõistmist ning mitte kliendi ja advokaadi lepinguvabadust määrata kindlaks advokaaditasu.

44. Eespool nimetatud kaalutlusi arvestades saab teha kokkuvõtte.

45. Esiteks tuleb komisjonil teha kindlaks, kas advokaatidel lasub kohustus järgida tasu ülemmäärasid, mis keelab neil asjaomastest tasu ülemmääradest lepinguga kõrvale kalduda.

46. Komisjon on tõendanud vastavate ülempiiride olemasolu. Tegelikult ei ole Itaalia Vabariik seda asjaolu vaidlustanud. Samas ei ole komisjon tõendanud, et asjaomased piirid

on kohustuslikud selles mõttes, et keelavad advokaatidel kliendiga sõlmitud lepinguga sellest kõrvale kalduda. Advokaaditasu käsitlevate Itaalia õigusnormide uurimine ei näita, et tasu ülemmäärdest kõrvalekaldumine on otsesõnu keelatud, nagu see oli ette nähtud tasu alammäärdest kõrvalekaldumise suhtes kuni ajani, mil dekreet-seadus nr 223/2006 tõi selles osas kaasa muudatuse.

puudutavad õiguslikku raamistikku, mis erineb käesolevas kohtuasjas uuritavast.

47. Teiseks ei ole komisjon tõendanud, et sellise sõnaselge keelu puudumisest hoolimata tõlgendavad siseriiklikud kohtud asjaomaseid õigusnorme nii, et tasu ülemmäärad kujutavad endast advokaadi ja kliendi lepinguvabaduse piirangut. Minu teada ei kinnita Corte suprema di cassazione kohtuotsused, millele komisjon kohtuistungil viitas,¹⁵ kuid mida ei ole toimikule lisatud, komisjoni asjaomast väidet. Peale selle märkis Itaalia Vabariik õigesti, et asjaomased kohtuotsused

48. Eeltoodud kokkuvõttest tuleneb, et komisjoni hagi tuleb põhjendamatusse tõttu jätta rahuldamata.

49. Mis puutub kohtukuludesse, siis on vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2 kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Itaalia Vabariik ei ole kohtukulude väljamõistmist nõudnud, tuleb kohtukulud jätta kummagi poole enda kanda.

15 – Tuletan meelde, et hagiavalduses piirdus komisjon väitega, et Corte suprema di cassazione väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, „et advokaadi kutsetasu määraast kõrvalekaldumise keeld tähendab asjast mis tahes viisil huvitatud isikute vahelise vastupidise kokkuleppe kehtetust“, toomata aga konkreetset näidet.

50. Vastavalt kodukorra artikli 69 lõike 4 esimesele lõigule kannavad menetlusse astunud liikmesriigid oma kohtukulud ise. Sloveenia Vabariik kannab oma kohtukulud seega ise.

Ettepanek

51. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

- „1. Jätta hagi rahuldamata.
2. Jätta Itaalia Vabariigi kohtukulud tema enda kanda.
3. Jätta Euroopa Komisjoni kohtukulud tema enda kanda.
4. Jätta Sloveenia Vabariigi kohtukulud tema enda kanda”.